

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)

PRESSENS OPINIONSNÄMND (PON)

Årsberättelser 2019

Innehåll	Sida
PO:s årsberättelse för 2019	2
PON:s årsberättelse för 2019	11
Tidningar klandrade av PON	15
Etiska regler för press, radio och tv	20
Kontaktuppgifter PO och PON	24

PO:s årsberättelse för 2019

Slutet gott – allting gott (nästan)

2019 var året då Allmänhetens Pressombudsman, PO, firade 50 år, fick in rekordmånga anmälningar – och lades ned. Den 1 januari 2020 ersattes PO av MO, Allmänhetens Medieombudsman.

Under hela 2010-talet har anmälningarna till PO stigit från 288 år 2011 till 620 under 2018. Även det gångna året innebar en ny högsta notering någonsin med 632 anmälningar.

Utfallet kan tolkas på flera olika sätt. Att anmälningarna ökar skulle kunna vara ett tecken på att pressen blivit allt mer brutal, att utvecklingen mot ett allt större etiskt ansvarstagande brutits till följd av den hårda tonen på nätet. Att tidningarna tvingats att följa efter och lämna ut namn och detaljer som är integritetskänsliga för att motivera sina läsare att stanna kvar.

Mot den teorin talar utfallet i Pressens Opinionsnämnd, PON. Under 2019 fälldes 29 publiceringar, vilket är den näst lägsta noteringen i modern tid. Endast 2016 var nivån lägre, 28 fällningar.

Statistiken tyder således på att pressen valt en annan väg. Trots utmaningarna från mindre hänsynfulla nätplattformar håller tidningar och tidskrifter fast vid en etisk hållning som innebär att man i publiceringsbesluten väger in om enskilda människor skadas på ett oförsvarligt sätt av att exponeras.

Den iakttagelsen stämmer väl överens med mina egna upplevelser i kontakter med utgivare och enskilda journalister. Såväl i yttranden till PO som vid de föredrag och workshops jag regelbundet håller i olika branschsammanhang, är engagemanget i de etiska frågorna mycket starkt. Det hot och hat som numera är en del av många journalisters vardag förefaller snarast ha stärkt övertygelsen om vikten av etiska överväganden inför känsliga publiceringar. Hänsyn som kvalitetsstämpel.

Det finns ytterligare en möjlig förklaring, som dock är svår att belägga. De senaste decennierna har journalistyrket professionaliserats allt mer. Till skillnad från tidigare har så gott som alla journalister en utbildning, som bland annat inkluderar hur etiska överväganden går till. Det gör att både journalister och utgivare bättre än förr vet var gränserna går – och därför kan gå närmare dem utan att överskrida.

Det kan leda till den paradoxala situationen att fler än förr anser sig utsatta för en allvarlig kränkning och anmäler. Men vid en bedömning av PO och PON kan vi komma fram till att tidningen visserligen gått nära gränsen för det acceptabla, men

trots allt inte tillfogat den klagande en oförsvarlig publicitetsskada. Det kan vara en delförklaring till att antalet anmälningar stiger samtidigt som fällningarna blir färre.

Hybridjournalistik i fokus

Ett av de mest uppmärksammade ärendena 2019 gäller Rysslandsforskaren Martin Kraghs anmälan av Aftonbladet.

I en serie krönikor och i en debattartikel på tidningens kultursida anklagades han bland annat för att arbeta för brittisk underrättelsetjänst, vara ett demokratiskt problem och ha bristande vetenskaplig kompetens.

De anmälda artiklarna innehöll såväl påstådda faktauppgifter som omdömen och analys. En slags hybrid mellan nyhets- och opinionstext, som blivit allt vanligare.

Här är det svårt att avgöra om de pressetiska bedömningarna ska utgå från de som tillämpas för nyhetstexter eller de som gäller opinionsbildning. En betydande skillnad gäller samtidigt bemötande. Den som utsätts för allvarlig kritik i nyhetsbevakning har ofta rätt att få försvara sig i samma publicering. I rena opinionstexter finns ingen sådan tradition. Den som angrips till exempel i en ledare kan möjligen få försvara sig i en uppföljande publicering.

När det gäller hybridtexter med både påstådda fakta och åsikter fanns inga tydliga beslut i Pressens Opinionsnämnd. Ärendet kom således att ha ett principiellt intresse.

Att påstå att en svensk forskare arbetar för en utländsk säkerhetstjänst är en allvarlig anklagelse. I mitt beslut konstaterade jag att beläggen för detta påstående i det närmaste var obefintliga – och att Martin Kragh därför tillfogats en oförsvarlig publicitetsskada. Jag hänsköt således ärendet till PON och rekommenderade nämnden att fälla tidningen.

I beslutet skrev jag att det var en skada som hade kunnat minskas om han hade givits möjlighet att kommentera påståendet samtidigt som det publicerades. Något han press-etiskt varit berättigad till om det rört sig om en renodlad nyhetsartikel.

Pressens Opinionsnämnd beslutade att fälla Aftonbladet för en av artiklarna, nämligen den där Martin Kragh pekades ut som misstänkt för samröre med brittisk underrättelsetjänst. Nämnden konstaterade att det *”rör sig om faktapåståenden av påtagligt negativt slag för anmälaren med syftning på allvarlig brottslig verksamhet”*. Detta hade skadat anmälaren på ett oförsvarligt sätt, vilket motiverade fällningen.

Nämnden förde emellertid även ett resonemang om samtidigt bemötande. Den konstaterade bland annat att det måste vara högt i tak i debattartiklar, krönikor och

annan opinionsjournalistik. Inget hindrar att det görs kritiska uttalanden om andra som deltar i debatten. Nämnden skrev:

”Det finns ifråga om den typen av journalistik normalt inte anledning att kräva att personer som omnämns ska erbjudas möjlighet till samtidigt bemötande. När det gäller faktauppgifter som uttrycker kritik är däremot utgångspunkten att den person som kritiseras ska ges tillfälle att samtidigt bemöta kritiken.”

De uppgifter som tidningen publicerade om Martin Kragh var, enligt nämnden, emellertid inte av sådan karaktär att han var berättigad till ett samtidigt bemötande. Nämndens beslut avslutas:

”Att anmälaren inte gavs möjlighet till samtidigt bemötande har på grund av uppgifternas karaktär inte haft betydelse för nämndens bedömning.”

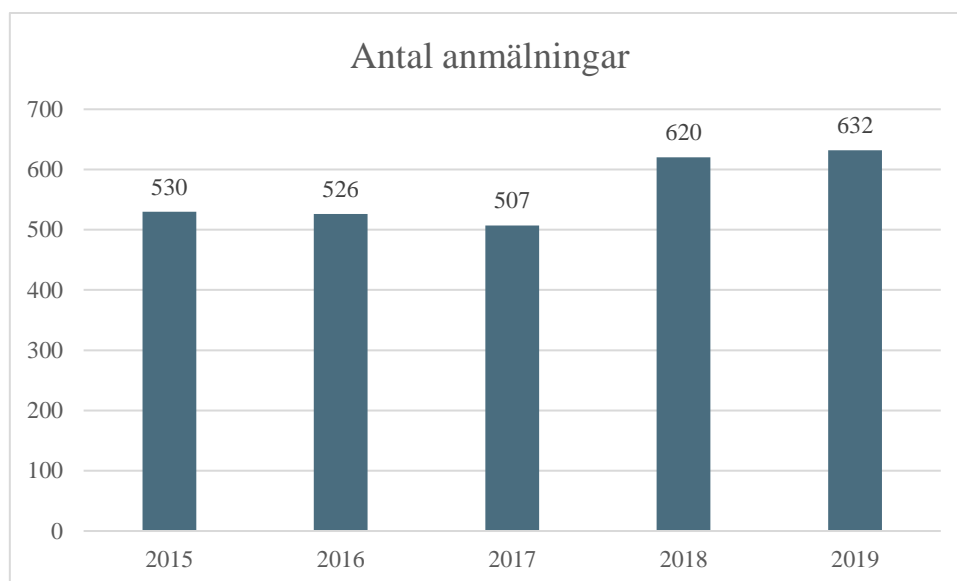
Slutsatsen av nämndens beslut är att det endast finns en begränsad möjlighet att ställa krav på samtidigt bemötande när det gäller opinionstexter, vilket kan gälla även om dessa innehåller nedsättande faktauppgifter. Däremot kan påståenden i en opinionstext, som skadar den berörde på ett allvarligt sätt, leda till fällning i nämnden.

Massanmälningar påverkar statistiken

Mellan 2017 och 2018 ökade antalet anmälningar med 22 procent och nådde rekordnivån 620. En förklaring till den stora ökningen kan vara den uppmärksamhet som följde på PON:s beslut i #metoo-ärendena. Även 2019 innebar en viss ökning, till 632 anmälningar.

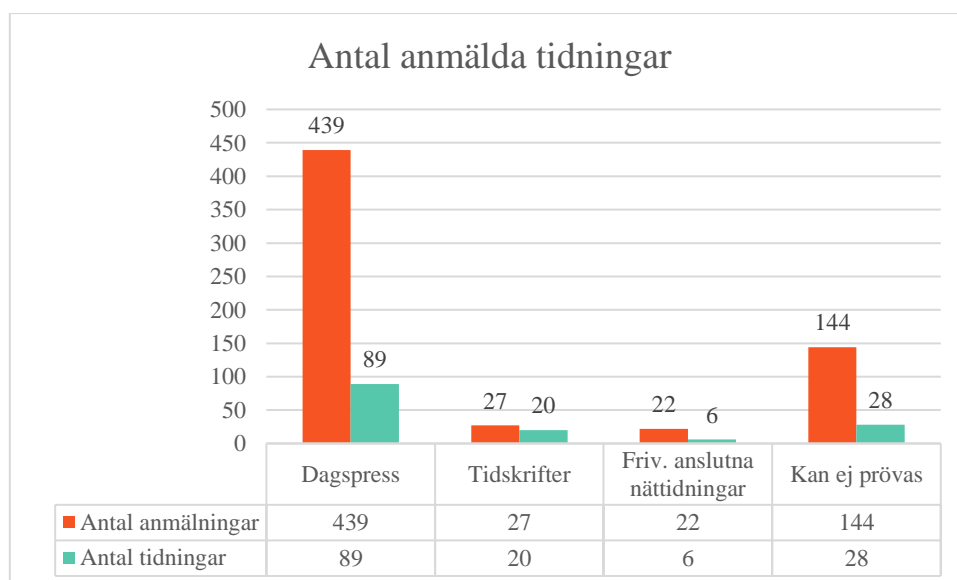
Statistiken påverkas under de senaste åren av så kallade massanmälningar. Det innebär antingen att en person anmält ett stort antal tidningar eller att många personer anmält samma publicering.

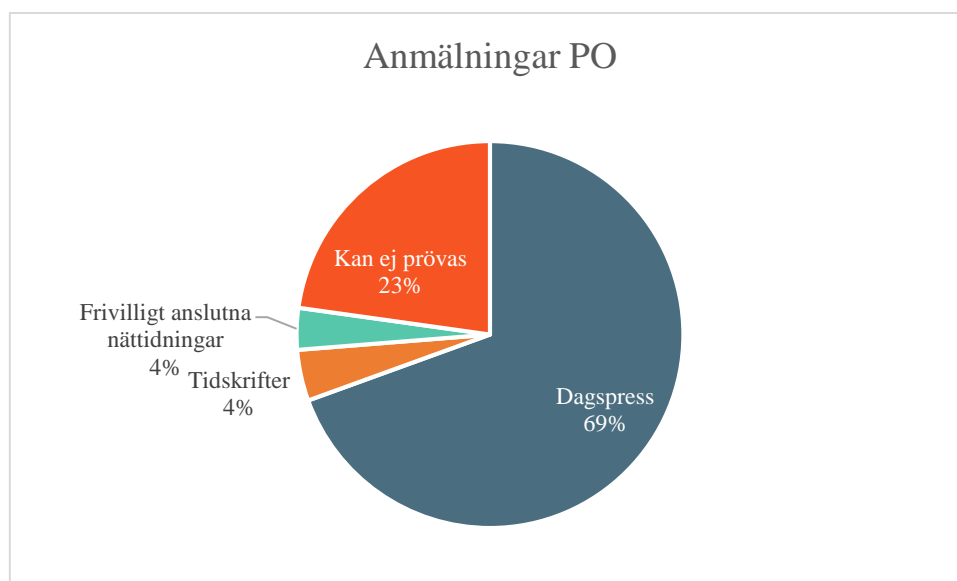
2017 anmälde till exempel en person 35 tidningar för ett TT-telegram de publicerat. 2018 anmälde en person 21 publiceringar i olika medier, som kommenterade ett TV-program där det förts fram kontroversiella åsikter om vaccinering. 2019 anmälde 85 personer ett inslag i SVT:s Lilla Aktuellt. Det handlade om Turkiets behandling av kurder. Samtliga avskrevs då PO inte kunde pröva anmälningar mot SVT.

Samma fördelning som tidigare år

De flesta anmälningar riktar sig mot dagspressen, 69 procent. Endast fyra procent gäller tidskrifter. Mot de cirka 50 frivilligt anslutna nättidningar som prövas av PO och PON riktades fyra procent av anmälningarna. Gruppen av anmälningar som inte kunde prövas av PO var ovanligt stor, cirka 23 procent. Utfallet kan i stor utsträckning kopplas till anmälningarna mot Lilla Aktuellt.

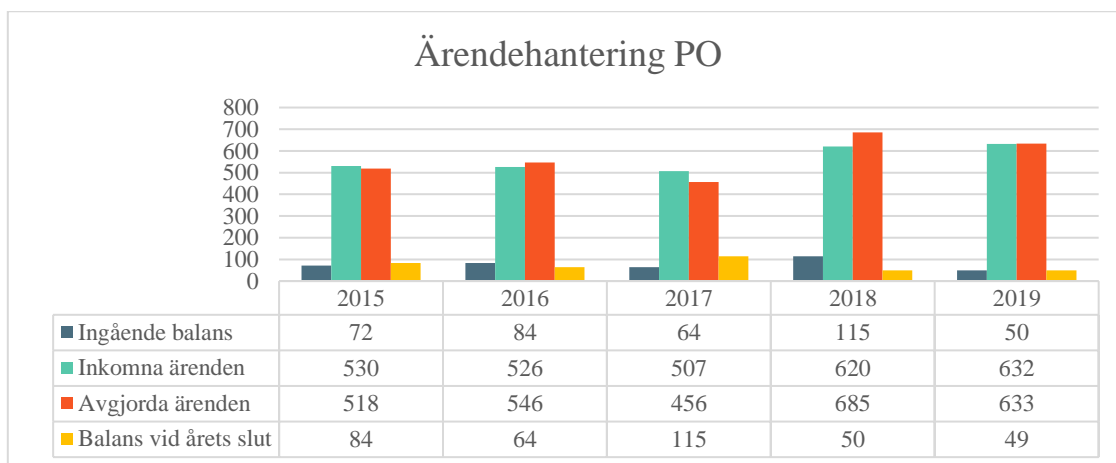
Flest anmälningar mot kvällstidningar

Att Expressen anmäls så mycket kan bero på att tidningen sedan flera år har en länk vid varje artikel på webbplatsen, som leder direkt till PO:s anmälningsformulär. Även andra tidningar, som VLT, har infört liknande anmälningsknappar. Jag välkomnar att tidningar på detta sätt underlättar för allmänheten att anmäla.

Ranking	Tidning	Anmälningar
1	Expressen	132
2	Aftonbladet	58
3	Dagens Nyheter	21
4	Nyheteridag.se, Vestmanlands Läns Tidning	11
5	Sydsvenskan	10
6	Svenska Dagbladet	9
7	Borås Tidning, Eskilstuna-Kuriren	8
8	Blekinge Läns Tidning, Norrbottens-Kuriren, Norrländska Socialdemokraten, Piteå-Tidningen	7
9	Arbetarbladet, Helsingborgs Dagblad, ledarsidorna.se, Östersunds-Posten	5
10	Hallands Nyheter, Hallands-Posten, Sala Allehanda, Smålandsposten, Torsås-Posten, Ystads Allehanda	4

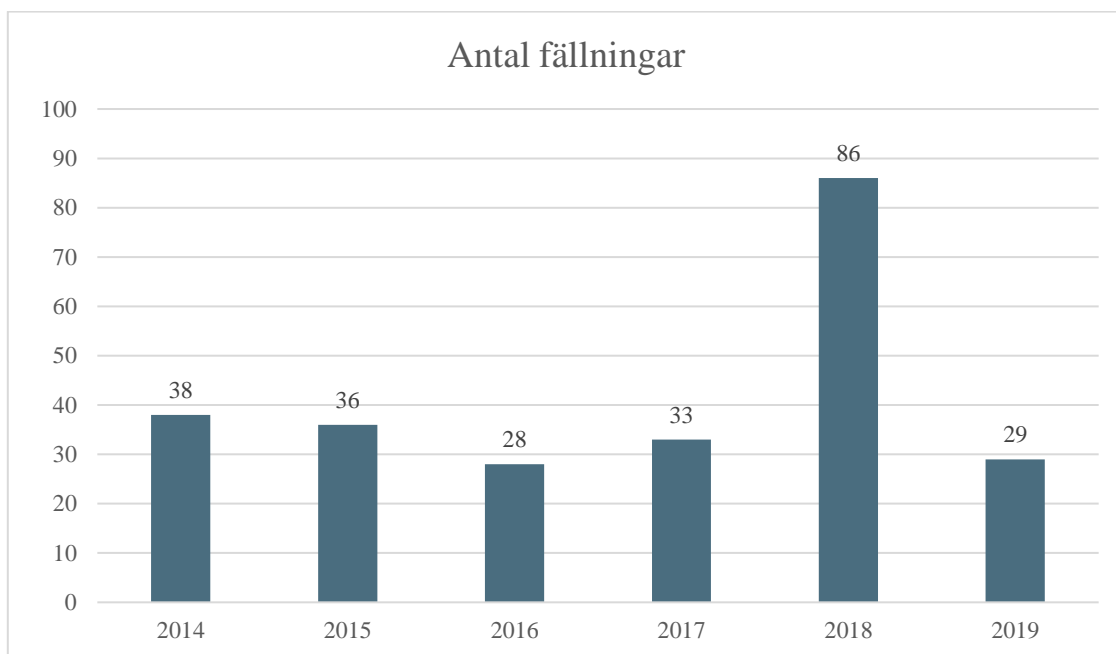
Ovanligt låg balans

Vid utgången av 2018 var PO:s balans, inkomna ärenden under hantering, historiskt låg, 50 ärenden. Trots att antalet inkomna ärenden steg något under 2019, låg balansen kvar på samma låga nivå under slutet av året, 49 ärenden.

Under 2019 fälldes totalt 29 publiceringar

Årets utfall ligger i nivå med senare år, med undantag av 2018 då antalet fällningar var mycket högt. Det berodde på att tre TT-telegram som publicerats i en rad tidningar fälldes av PON.

Klanderligan

Ofta hamnar en av kvällstidningarna överst i klanderligan. Så också i år, då Aftonbladet fällts fyra gånger. Expressen ligger på delad andra plats med två fällningar, tillsammans med Dagens Nyheter, Lokalpressen Lerum och Piteå-Tidningen.

Årets högsta noteringar är emellertid betydligt lägre än 2018 då Expressen fälldes nio gånger och Aftonbladet åtta.

Klanderligan		
Ranking	Tidning	Fällningar
1	Aftonbladet	4
9	Dagens Nyheter, Expressen, Lokalpressen Lerum, Piteå-Tidningen	2
10	ATL, Blekinge Läns Tidning, Göteborgs-Posten, Internationalen, Karlskoga Tidning, King Magazine, Ljusnan/helahälsingland.se, Markbladet, Mitt i Stockholm, Norrköpings Tidningar, nt.se, nwt.se, nyheteridag.se, Smålandsposten, Svenska Dagbladet, Södermalms Nyheter, Vi i Solna/Direktpress	1

En tidning fälldes för grov överträdelse

PON kan formulera en fällning på tre olika sätt. Om tidningen ”åsidosatt” god publicistisk sed rör det sig om ett mindre fel. I normalfallet har tidningen ”brutit” mot god sed. I sällsynta fall anser nämnden att tidningen ”grovt brutit”.

Under 2019 fälldes en tidning för grovt brott. Aftonbladet fälldes för att ha publicerat nedsättande och kränkande artiklar om Kulturhuset Stadsteaterns förre chef Benny Fredriksson, utan att ha tillräckliga belägg för sina uppgifter.

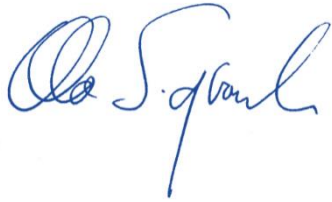
Utåtriktad verksamhet

Under 2019 höll jag 48 föreläsningar, gav 47 intervjuer till olika medier, skrev 7 krönikor och deltog i 12 debatter och 10 poddar.

I februari deltog jag i ett möte för etiopiska journalister på svenska ambassaden i Addis Abeba. I oktober deltog jag i Gabo 2019 i Medellin i Colombia, en konferens för latinamerikanska journalister arrangerad av Gabriel García Márquez stiftelsen.

Den utåtriktade verksamheten upptog cirka 80 arbetsdagar, eller ungefär en tredjedel av min arbetstid.

Stockholm i februari 2020

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ola Sigvardsson', written in a cursive style.

Ola Sigvardsson
Allmänhetens Pressombudsman, PO

Verksamheten i korthet

Ola Sigvardsson har under 2019 varit Allmänhetens Pressombudsman, PO. Kersti Söderberg och Camilla Thor har varit handläggare.

Carina Vigede är administrativt ansvarig för PO:s kansli. Nämndsekreterare hos Pressens Opinionsnämnd, PON, är Carina Raak Olsson.

Antalet anmälningar till PO uppgick 2019 till 632. PO fattade beslut i 633 ärenden varav 34 hänsköts till Pressens Opinionsnämnd med förslag om klander. Alla ärenden som överlämnats till PON är ännu inte avgjorda av nämnden eftersom det sker en viss förskjutning av ärenden/beslut mellan olika kalenderår.

PON:s årsberättelse för 2019

Pressens Opinionsnämnd får enligt 14 § i stadgarna för nämnden avge rapport om sin verksamhet under år 2019.

Opinionsnämnden har under året haft följande sammansättning:

Ordförande:

t.o.m. 30 juni 2019

justitierådet Agneta Bäcklund

fr.o.m. 1 juli 2019

justitierådet Anders Eka

Vice ordförande:

t.o.m. 30 juni 2019

justitierådet Anders Eka

fr.o.m. 1 juli 2019

justitierådet Stefan Johansson

Andre vice ordförande:

t.o.m. 30 juni 2019

justitierådet Stefan Johansson

fr.o.m. 1 juli 2019

justitierådet Kristina Svahn Starrsjö

Tredje vice ordförande:

t.o.m. 30 juni 2019

hovrättslagmannen Katarina Pålsson

fr.o.m. 1 juli 2019

hovrättslagmannen Christine Lager

Ledamöter och suppleanter

av Publicistklubben utsedda:

t.o.m. 30 juni 2019

redaktörerna Karin Sjöberg och Clas Barkman, ordinarie ledamöter, med redaktörerna Christina Jutterström och Nils Funcke som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2019

redaktörerna Christina Jutterström och Nils Funcke, ordinarie ledamöter, med journalisten Martin Schori och verkställande direktören Sofia Wadensjö Karén som suppleanter;

av Svenska Journalistförbundet utsedda:

t.o.m. 30 juni 2019

redaktörerna Ann Norrby och Ola Gäverth, ordinarie ledamöter, med redaktören Ann Johansson och journalisten Andreas Ekström som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2019

redaktörerna Ola Gäverth och Ann Johansson, ordinarie ledamöter, med journalisterna Andreas Ekström och Carina Tenor som suppleanter;

av Svenska Tidningsutgivareföreningen utsedda:

t.o.m. 30 juni 2019

chefredaktörerna Sofia Olsson Olsén och Magnus Alselind, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Anders Nilsson och Marie Hillblom som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2019

chefredaktörerna Anders Nilsson och Anna Lindberg, ordinarie ledamöter, med tidigare chefredaktören Marie Hillblom och chefredaktören Mikael Rothsten som suppleanter;

av Sveriges Tidskrifter utsedda:

chefredaktörerna Hans Larsson och Ann Marie Bergström, ordinarie ledamöter, med chefredaktören Per Melander och journalisten Carina Löfkvist som suppleanter;

av riksdagens chefsjustitieombudsman och ordföranden i styrelsen för Sveriges advokatsamfund gemensamt utsedda:

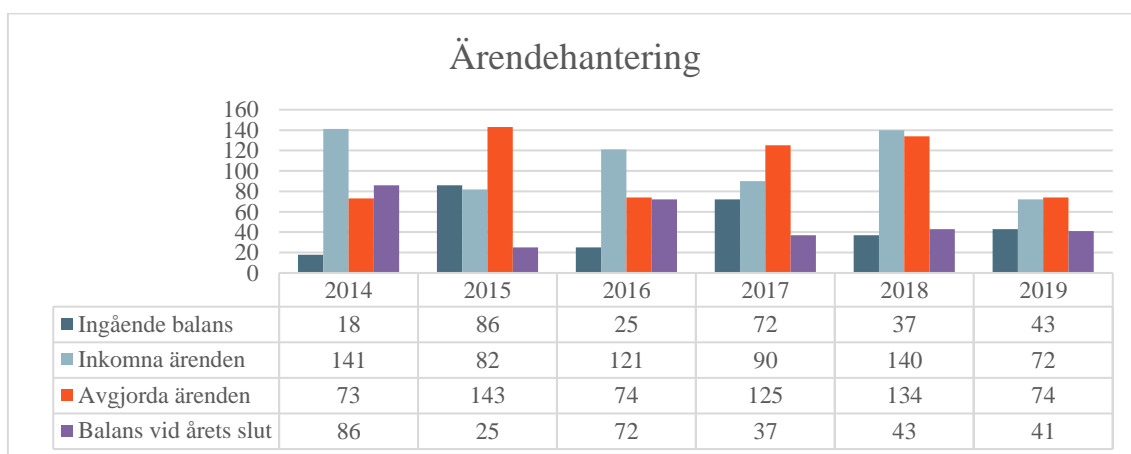
tidigare verkställande direktören Anitra Steen, ordföranden Göran Gräslund, chefen Lars Hedström, regissören Suzanne Osten, egenföretagaren Christina de Geer och professorn Tomas Brytting, ordinarie ledamöter, med adj. professorn och preses Lisa Sennerby Forsse, direktören Sven Hagströmer, konsulten Annika Levin, advokaten Magnus Ramberg, verksamhetsutvecklaren Filippa Bergin och generalsekreterare Dilsa Demirbag-Sten som suppleanter.

Under perioden har Carina Raak Olsson tjänstgjort som nämndsekreterare.

PON:s avdelningar har under året hållit elva sammanträden och har vid två tillfällen sammanträtt i plenum. Suppleanterna har deltagit i nämndens överläggningar även när de inte har tjänstgjort i ordinarie ledamöters ställe.

Antal ärenden

Tabellen visar antalet anmälningar inkomna till PON de senaste sex åren, hur många som avgjorts och balansen vid respektive årsslut.

Av nämnden under år 2019 avgjorda ärenden fördelar sig på följande sätt:

Av sammanlagt 74¹ ärenden som förelagts nämnden för prövning har 29 ärenden för-
 anlett klandrande uttalanden medan 30 ärenden friats och 13 avvisats.

¹ Av administrativa skäl har fyra ärenden i PO:s statistik hanterats som endast två ärenden hos PON. Antalet ärenden som har behandlats av PON har därför sammanlagt uppgått till 72 i stället för 74.

De 29 ärenden som klandrats av nämnden fördelar sig på följande sätt; i 23 fall har tidningarna brutit mot god publicistisk sed, i ett fall grovt brutit mot god publicistisk sed och i fem fall åsidosatt god publicistisk sed.

34 ärenden har avgjorts efter att anmälningarna har hänskjutits till nämnden av Allmänhetens Pressombudsman, PO. Av dessa har 28² föranlett klandrande uttalanden, medan tidningarna friats i fyra ärenden.

40 ärenden har förts vidare till nämnden av anmälarna efter avskrivningsbeslut av PO. I 26 av dessa ärenden har tidningarna friats. En tidning har fällts. 13 ärenden har avvisats av nämnden.

Under året har skiljaktiga meningar avgivits i åtta ärenden.

Tabell över ärenden avgjorda av PON 2019

Ärenden	Fällda	Friade	Avvisade	Diff ²	Summa
Av PO hänskjutna	28	4	0	2	34
Överklagade avskrivningsbeslut	1	26	13	0	40
Summa	29	30	13	2	74

PON:s ordförande och vice ordföranden har under året haft två möten med PO, där gemensamma frågor diskuterats, bland annat ärendeutvecklingen hos såväl PO som PON och frågor med koppling till reformeringen av det medieetiska systemet. Ordföranden har också träffat PO under hand under året vid flera tillfällen för diskussion av gemensamma frågor.

Av nämnden under året klandrade ärenden har föranlett expeditonsavgifter om sammanlagt 674 000 kronor.

Stockholm i februari 2020

Anders Eka

Carina Raak Olsson

² Se fotnot 1.

Tidningar klandrade av PON 2019

I anslutning till varje fall anges om ärendet har hänskjutits av PO eller av anmälaren (anm). Dessutom anges det om klandret avser att tidningen har åsidosatt (å), brutit (b) eller grovt brutit (gbr) mot god publicistisk sed. Skiljaktiga beslut markeras med (sk).

Exp. nr. 2 - ATL

ATL publicerade ett debattinlägg där stark kritik framfördes mot Länsstyrelsen Skåne för hanteringen av ett tillsynsärende. Med hänsyn till de allvarliga anklagelser som framfördes anser nämnden att tidningen inte tillgodosett anmälarens rätt till bemötande. Tidningen klandras för att ha åsidosatt god publicistisk sed. *PO (å)*

Exp. nr. 6 - Expressen

Pressens Opinionsnämnd klandrar Expressen för att ha brutit mot god publicistisk sed när man publicerade felaktiga uppgifter om en filmskådespelares hälsa. Tidningen har bett anmälaren om ursäkt och avpublicerat innehållet. Nämnden anser dock att det inte i tillräcklig utsträckning lindrar den uppkomna publicitetsskadan. *PO (b)*

Exp. nr. 11 – Ljusnan/helahälsingland.se

Tidningen publicerade hösten 2018 en artikel där man pekade ut SD:s gruppleddare som nazist. Utgångspunkten för avslöjandena var ett 25 år gammalt foto från en demonstration med nazistflaggan. Nämnden har i sin bedömning bland annat beaktat anmälarens ringa ålder vid tidpunkten för fotot, den långa tid som förflutit sedan bilden togs och att han nekar till att bilden föreställer honom. Att han gavs tillfälle att dementera uppgifterna förtar inte publicitetsskadan. *PO (b)*

Exp. nr. 12 – Aftonbladet

Pressens Opinionsnämnd klandrar Aftonbladet för att grovt ha brutit mot god publicistisk sed. Det var i december 2017 som tidningen publicerade ett flertal artiklar om Stadsteaterns före chef. Nämnden anser att tidningen inte haft tillräckliga belegg för en rad allvarliga anklagelser samt publicerat djupt nedsättande och kränkande omdömen om honom som det är mycket svårt att försvara sig mot. Tidningen har också agerat på ett sätt som innebar att han inte fick en rimlig möjlighet till bemötande. *PO (gbr)*

Exp. nr. 15/2019 – Dagens Nyheter

Dagens Nyheter inledde i december 2017 en serie artiklar om dåvarande talmannen. Bland annat vittnade tidigare medarbetare till talmannen om hur denne kränkt, hotat och trakasserat dem. Pressens Opinionsnämnd klandrar tidningen för att ha åsidosatt

god publicistisk sed genom att utan belägg ha uttalat påståenden som kunde uppfattas som att dåvarande talmannen under många år sextrakasserat flera kvinnor och genom att ha använt begreppet ”svin” vid sin beskrivning av honom. *PO (å) (sk)*

Exp. nr. 16/2019 - Aftonbladet

Pressens Opinionsnämnd klandrar Aftonbladet för att i en ledarartikel i januari 2018 ha publicerat oreserverade påståenden om övergrepp som ska ha utförts av den dåvarande talmannen och för att ha underlåtit att redogöra för hans uppfattning om anklagelserna. Tidningen har härigenom brutit mot god publicistisk sed. *PO (b)*

Exp. nr. 17/2019 – Nyheter Idag

Pressens Opinionsnämnd klandrar Nyheter Idag för att ha brutit mot god publicistisk sed. Tidningen fälls för att ha publicerat en missvisande och överdriven rubrik som saknar täckning i texten. *PO (b)*

Exp. nr. 21/2019 – Smålandsposten

Pressens Opinionsnämnd klandrar Smålandsposten för att ha åsidosatt god publicistisk sed. I den anmälda artikeln hänvisade tidningen till tidigare publiceringar om en politiker som påstods ha brutit mot ett flertal lagar i samband med tecknandet av ett avtal. Nämnden anser att tidningen brast när den inte gav politikern tillräcklig möjlighet att bemöta de för henne misskrediterande uppgifterna. *PO (å)*

Exp. nr. 22/2019 – King Magazine

King Magazine publicerade i nummer 6/2018 ett längre reportage om spelagentbranschen. I en del av artikeln beskrevs att det i agentvärlden förekommer många skandalhistorier. Bland annat påstods att åtskilliga agenter fångats med ”fingrarna i syltburken”. Som exempel nämndes anmälaren. Nämnden anser att King Magazine har förorsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada när man genom sina beskrivningar utmålat honom som klandervärd. Tidningen klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed. *PO (b)*

Exp. nr. 26/2019 – Expressen

PO avskrev i augusti 2018 en anmälan mot en artikel som handlade om ett bråk på anstalten Hall. I artikeln namngavs felaktigt anmälaren som den person som blivit attackerad och därefter förd till sjukhus. Expressen ändrade senare artikeln men anmälaren menade att rättelsen inte var tillräckligt tydlig. Pressens Opinionsnämnd klandrar tidningen för att ha åsidosatt god publicistisk sed med motiveringen att tidningen dröjt flera veckor med att rätta bildtexten. Dessutom har rättelsen inte getts en tydlig utformning. *anm (å)*

Exp. nr. 27/2019 – Blekinge Läns Tidning

Blekinge Läns Tidning publicerade våren 2018 två artiklar om ett fastighetsprojekt. I den ena artikeln används begreppet mutbrott i ett citat som varit riktat mot anmälaren. Det allvarliga påståendet och att anmälaren inte fick möjlighet till samtidigt bemötande innebär att det finns skäl att rikta pressetisk kritik mot tidningen. Nämnden klandrar tidningen för att ha brutit mot god publicistisk sed. *PO (b)*

Exp. nr. 29-30/2019 – Norrköpings Tidningar/nt.se

Norrköpings Tidningar och nt.se publicerade hösten 2018 flera artiklar om arbetsmiljön på en av Sveriges mest anrika idrottsklubbar. Ett antal före detta anställda framförde i artiklarna kritik mot klubbens ledning och mot anmälarens ledarskap. Kritiken innehöll även nedsättande åsikter om anmälarens karaktär som var svåra att försvara sig mot. Nämnden anser att även om tidningen nyanserat bilden är det inte tillräckligt för att lindra den uppkomna publicitetsskadan. Tidningen klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed. *PO (b) (sk)*

Exp. nr. 35/2019 – Göteborgs-Posten

Göteborgs-Posten publicerade hösten 2018 en artikel om ett par skolbarn som stängts av efter ett bråk på skolgården. Genom att enbart skildra den ena elevens version av händelseförloppet tillfogades den andra eleven en publicitetsskada. Med särskilt beaktande av elevens unga ålder anser nämnden att publicitetsskadan är att betrakta som oförsvarlig. Tidningen klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed. *PO (b)*

Exp. nr. 36/2019 – Södermanlands Nyheter

Pressens Opinionsnämnd klandrar Södermanlands Nyheter för att ha brutit mot god publicistisk sed när man i en rubrik pekade ut en pojke som festförstörare och som orsak till att en festival fick stängas. Nämnden menar att även om pojken var anonymiserad i artikeln så finns risk att personer med kännedom om vad som inträffat kan identifiera pojken. *PO (b)*

Exp. nr. 37/2019 – Mitt i Stockholm

Mitt i Stockholm publicerade i november 2018 ett par artiklar om en skolincident där en lärare bland annat påstods ha lyft en elev i skrevet. Tidningen hade inför publiceringen kontaktat rektorn men inte läraren. Nämnden anser att de detaljerade uppgifterna om allvarligt våld var av sådan art att anmälaren borde getts tillfälle att bemöta uppgifterna själv. Tidningen klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed. *PO (b)*

Exp. nr. 38/2019 – Markbladet

Markbladet skrev hösten 2018 om ett fall av allvarlig mobbning i en skola. I publiceringen pekades ett barn ut på ett sådant sätt att hon tillfogades en oförsvarlig publicitetsskada. Att tidningen i nästkommande nummer gav föräldrarna tillfälle att ge sina synpunkter uppväger inte skadan. Nämnden klandrar tidningen för att ha brutit mot god publicistisk sed. *PO (b)*

Exp. nr. 41/2019 – Aftonbladet

Aftonbladet kritiserar för att i tv-inslag på sin webbplats inte ha redovisat anmälarens inställning till påståenden om bristande etik och miljonsvindleri. Tidningen klandras för att ha åsidosatt god publicistisk sed. *PO (å)*

Exp. nr. 43/2019 – Karlskoga Tidning

Pressens Opinionsnämnd klandrar Karlskoga Tidning för att ha brutit mot god publicistisk sed. Tidningen fälls för att i en artikel ha påstått att anmälaren spridit och delat bland annat främlingsfientliga inlägg på Twitter utan att presentera tillräckliga belegg för det i texten. *PO (b)*

Exp. nr. 44/2019 – nwt.se

Pressens Opinionsnämnd klandrar nwt.se för att ha brutit mot god publicistisk sed. Tidningen fälls för att i en artikel ha påstått att anmälaren spridit och delat bland annat främlingsfientliga inlägg på Twitter utan att presentera tillräckliga belegg för det i texten. *PO (b)*

Exp. nr. 47/2019 – Piteå-Tidningen

Piteå-Tidningen publicerade hösten 2018 en artikelserie om det så kallade Kalamarksfallet. Nämnden klandrar tidningen för delar av artikelserien då anmälaren inte givits möjlighet att bemöta kritiska uppgifter om honom i samband med att de publicerades. Därmed har anmälaren drabbats av en oförsvarlig publicitetsskada. *PO (b)*

Exp. nr. 53/2019 – Vi i Solna/Direktpress

Vi i Solna/Direktpress publicerade vintern 2018 en artikel om en idrottsförening som vänder sig till människor som lever eller har levt i hemlöshet, missbruk eller kriminalitet. Nämnden anser att tidningen brutit i hänsyn till anmälaren genom att publicera känsliga och utpekande uppgifter om honom. *PO (b) (sk)*

Exp. nr. 55/2019 – Lokalpressen Lerum

Pressens Opinionsnämnd klandrar Lokalpressen Lerum för att ha brutit i god publicistisk sed då man utan belägg publicerat ett nedsättande påstående om anmälaren. PO (b)

Exp. nr. 56/2019 – Lokalpressen Lerum

Pressens Opinionsnämnd klandrar Lokalpressen Lerum för att ha brutit mot den hedersregel inom det pressetiska systemet som säger att en anmäld tidning inte ska ge offentlighet åt en PO-anmälan. PO (b)

Exp. nr. 61/2019 – Piteå-Tidningen

Pressens Opinionsnämnd klandrar Piteå-Tidningen för en artikel om ett åtal för vanvård av en katt. Nämnden anser att artikelns utformning, med onödigt detaljerade beskrivningar, var kränkande. PO (b)

Exp. nr. 62-63/2019 - Aftonbladet

Pressens Opinionsnämnd klandrar Aftonbladet för påståenden om kopplingar till brittisk underrättelsetjänst. PO (b)

Exp. nr. 65/2019 - Internationalen

Pressens Opinionsnämnd klandrar Internationalen för att ha publicerat reservationslösa uppgifter om anmälaren. Anmälaren pekades bland annat ut som nordisk ledare för en tankesmedja med kopplingar till den brittiska militära underrättelsetjänsten. PO (b)

Exp. nr. 66/2019 - Internationalen

Pressens Opinionsnämnd klandrar Internationalen för påståenden om att anmälaren bland annat skulle ha spridit desinformation under sken av att motverka rysk desinformation. PO (b)

Exp. nr. 67/2019 – Dagens Nyheter

Pressens Opinionsnämnd klandrar Dagens Nyheter för att ha brutit mot god publicistisk sed när man publicerade en bild på fel riksdagsman i en kritisk nyhetskrönika. PO (b)

Exp. nr. 72/2019 – Svenska Dagbladet

I början av året anmäldes en debattartikel i Svenska Dagbladet som analyserade domen mot den så kallade kulturprofilen. Även om det rör sig om åsiktsmaterial så anser nämnden att de återgivna detaljerna är av så allvarlig art att anmälaren tillfogats en oförsvarlig publicitetsskada. För det ska tidningen klandras. PO (b) (sk)

Etiska regler för press, radio och tv

Press, radio och tv ska ha största frihet inom ramen för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att kunna tjäna som nyhetsförmedlare och som granskare av samhällslivet och för att kunna publicera det som är av vikt och betydelse för medborgarna. Det gäller dock att skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet.

Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De etiska reglerna för press, radio och tv ska vara ett stöd för den hållningen.

I. PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress ska ha täckning i texten.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte utnyttjas på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift ska rättas när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående ska, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle ska i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
6. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen.

Respektera den personliga integriteten

7. Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.

8. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök, särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
9. Visa alltid brotts- och olycksoffer och deras anhöriga största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.
10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även för bildmaterial.
12. Bildmontage, retuschering på elektronisk väg eller bildtext får inte utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Ange alltid i direkt anslutning till bilden om den är förändrad genom montage eller retusch. Detta gäller även vid arkivering.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer som kritiserats i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parterers ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.
14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rätts-sak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.
16. Om inte namn anges, undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.
17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

Kommentarer till publicitetsregler, del I

För tolkning av begreppet "god publicistisk sed" svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänskjuts till nämnden Allmänhetens Pressombudsman. Det bör uppmärksammas att PON och PO inte prövar fråga om avsteg från reglerna i radio- eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Granskningsnämnden för radio och tv.

Opinionsnämndens utslag publiceras förutom i den klandrade tidningen i refererande form i Medievärlden och i tidningen Journalisten. Abonnemang på nämndens utslag kan beställas hos TU.

PO utger en årsberättelse där de från principiell synpunkt viktigaste ärendena kommenteras.

Opinionsnämndens beslut kan rekvireras hos nämndens kansli.

II. YRKESREGLER

En stark journalistisk integritet är avgörande för trovärdigheten. Den som granskar samhället måste också själv kunna tåla att bli granskad. Att journalisten visar hänsyn i arbetet på fältet och i sitt arbete strävar efter att rapportera korrekt är viktigt för allmänhetens förtroende. Tilltron till medierna och dess medarbetare bygger på att yrkesreglerna följs.

Journalistens integritet

1. Ta inte emot journalistiska uppdrag av personer utanför en redaktionell ledning.
2. Acceptera inte uppdrag, inbjudan, gåva, gratisresa eller annan förmån – och ingå inte avtal eller andra förbindelser – som kan misstänkliggöra din ställning som fri och självständig journalist.
3. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet eller i avsikt att skapa publicitet som inte är journalistiskt motiverad.
4. Använd inte din ställning som journalist, eller presskortet, till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
5. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.

6. Beakta journalistavtalens bestämmelse om att medarbetare inte får åläggas att utföra uppdrag som är förödmjukande eller som står i strid med medarbetarens övertygelse.

Anskaffning av material

7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjupersoner. Upplys den intervjuade om huruvida samtals och annat material är avsett för publicering. Var försiktig med att återge uttalanden och annat material som icke-offentliga personer har publicerat i sociala medier.
8. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
9. Förfälska inte intervjuer eller bilder.
10. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag, anskaffning av bilder och annat material, särskilt i samband med olyckor och brott.
11. Dold kamera och annan dold inspelning, som görs i syfte att publiceras, bör användas endast i undantagsfall, efter noga övervägande och när en journalistisk bedömning gjorts att informationen inte går att få på annat sätt. Före publicering ska de berörda så långt det är möjligt informeras om att den dolda inspelningen skett och varför den gjorts.
12. Respektera upphovsrätten vad avser text och bild och ljud.
13. Ange källan när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Kommentarer till yrkesregler, del II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling, det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i yrkesetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Ett medlemskap i Journalistförbundet innebär att man förbundet sig att följa yrkesreglerna. Journalistförbundets styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna. Förbundets yrkesetiska nämnd, YEN, bidrar till detta arbete.

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)
PRESSENS OPINIONSNÄMND (PON)

Besöksadress: Kungsgatan 62
Box 22310
104 22 STOCKHOLM

Telefon: 08-692 46 20
E-post: po@po.se

www.po.se